

Fiala, Jiří

P. Timotej Raisky, S.J., olomoucký univerzitní rektor a český jezuitský provinciál

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. V, Řada literárněvědná bohemistická. 2007, vol. 56, iss. V10, pp. [101]-122

ISBN 978-80-210-4686-3

ISSN 1213-2144

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/104842>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

JIŘÍ FIALA

**P. TIMOTEJ RAISKY, S.J.,
OLOMOUCKÝ UNIVERZITNÍ REKTOR
A ČESKÝ JEZUITSKÝ PROVINCÁL**

Jak sděluje obrozenský filolog a historik František Martin Pelcl v knize *Böhmische, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten von Anfang der Gesellschaft bis auf Gegenwärtige Zeit (Čeští, moravští a slezští učenci a spisovatelé z řádu jezuitů od počátku Tovaryšstva až po nynější dobu)*, vydané roku 1786. „Timotej Raisky se narodil roku 1700, 18. prosince, v Kamenné Vodě v Čechách ze šlechtického rodu“ (PELCL 1786: 200). V Ottově *Slovníku naučném* sice nalezneme poměrně obsáhlé heslo „Rajský z Dubnice“ z pera Augustina Sedláčka (OSN 1904: 75), ale P. Timotej Raisky, S.J.,¹ není ve výčtu Rajských z Dubnice uveden. Pečlivě zpracovaná genealogie Rajských z Dubnice je dostupná na internetových stránkách Vlastimila Jirouta z Českého Krumlova,² a tak můžeme zjistit rodopisné údaje týkající se v pořadí 54. rektora koleje a škol Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci.³

Zakladatelem českého šlechtického rodu Rajských z Dubnic (též z Dubnice) byl plzeňský měšťan Vincenc Rayský, jenž dne 15. února 1548 obdržel erb a přídomek „z Dubnice“ po pusté tvrzi poblíž Plzně. Otcem Timotea Raiskyho byl Kašpar Kryštof Raisky (psán také Reisky) z Dubnic, syn Jana Kryštofa Raiského z Dubnic a Johanny Sabiny rozené Proy von Geiselberg und Findtelstein. Byl dvakrát ženat, s první manželkou Lidmilou Malovcovou z Chýnova měl tři syny – Jana Gotprechta, Ferdinanda Leopolda a Františka Václava, s druhou manželkou Konstancí Příchovskou z Příchovic, s níž se oženil roku 1699, přivezl na svět dva syny – budoucího jezuitu Timotea a Kašpara, jenž zřejmě rovněž nezanechal potomky. O ty se postarali jejich nevlastní bratři z otcova prvního manželství. Současní příslušníci rodu Rajských z Dubnice žijí v Čechách, v Pol-

---

¹ P. Timotheus Raisky (též Raysky, Reisky, Rajský), S.J., Phil.Dr., Theol.Dr., Jur.Can.Dr.

² Viz <http://patricus.info/Rodokmeny/Rajsky.txt>.

³ Soupis rektorů olomoucké univerzity od jejího vzniku v roce 1573 do současnosti je umístěn na internetových stránkách Univerzity Palackého v Olomouci (<http://www.upol.cz/odkazy/o-univerzite/historie-a-soucasnost/rektori-olomoucke-univerzity/>).

sku, Německu, Rakousku, Švédsku, USA a Brazílii; nejmladší ratolestí rodu je Marcus Elliot Rajský z Dubnice, syn Johna Stephena Pedra Rajského z Dubnice a Johanny Kinellové, narozený 6. května 2004 v Malmö.⁴ Rodná obec Timotea Raiskyho z Dubnic, Kamenná Voda poblíž Mostu, již neexistuje, neboť v polovině 70. let 20. století zanikla včetně kaple z konce 18. století a klasicistního jednopatrového zámku z roku 1803 pod postupující důlní výsypkou. Rozkládala se asi 7 km jihovýchodně od Mostu nad údolím říčky Srpiny. Podle tradice souvisel název obce s bazaltovými kameny uprostřed vsi, mezi nimiž vyvěralo jedenáct pramenů. V polovině 18. století bylo v Kamenné Vodě (německy Steinwasser) patnáct selských nebo chalupnických usedlostí, řemeslo tu provozovali dva kováři.⁵ Od nejtělejšího dětství vyrůstal Timotej Raisky bez otce, jenž zemřel roku 1701; po matce byl spřízněn se šlechtickým rodem Příchovských z Příchovic.⁶ Studoval na jezuitském gymnáziu v Klatovech, kde 6. ledna 1716 vstoupil během studia rétoriky (posledního gymnazijního ročníku) do Tovaryšstva Ježíšova. Léta 1716–1717 strávil T. Raisky v brněnském noviciátu, 7. ledna 1718 získal na jezuitské koleji v Kladsku aprobaci pro učitelské působení na nižších řádových školách a zde také během uvedeného roku pobýval jako repetitor humanior (posledních dvou tříd) zdejšího gymnázia. V letech 1719–1721 Raisky studoval na filozofické fakultě v Olomouci, přičemž mu byla svěřena funkce fakultního pedela (ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 359–360).

Své první učitelské místo zastával T. Raisky roku 1722 v principii (druhém ročníku) jezuitského gymnázia v Jičíně, nato byl profesorem třetí, gramatikální třídy jezuitského gymnázia při profesním domě Tovaryšstva Ježíšova v Praze na Malé Straně, roku 1724 vedl syntax (4. třídu) gymnázia při jezuitské koleji U sv. Klimenta na Starém Městě Pražském a byl též činný jako exhortátor (přednášeč povzbuzujících duchovních promluv ke studentům). Dne 9. června 1724 odpoledne uvedli studenti syntaxe v Klementinu Raiskyho divadelní hru *Amoris De vindicata innocenter Libitina Triumphus...* (*Triumf lásky nad nevinně trestající Libitinou [Libitina – staroitalská bohyně smrti, Morana]*)⁷ – „křesťan Charitinus [lat. *caritas* – láska] v ní zachraňuje svého věrného přítele pohana Medarna nejen od smrti časné, když se chce za něj vydat na smrt, ale také od smrti věčné“ (BOBKOVÁ-VALENTOVÁ 2006: 106, 222). Povinnosti exhortátora plnil Raisky též během roku 1725 jako profesor poetiky (5. třídy) jezuitského gymnázia v Brně.

V letech 1726–1729 studoval Timotej Raisky bohosloví na pražské teologické fakultě, a když obdržel náležité svěcení, působil jako katecheta při pražských kostelích sv. Jana na Prádle a v Bubenči, tehdy předměstské vsi, jejíž kos-

⁴ Viz <http://patricus.info/Rodokmeny/Rajsky.txt>.

⁵ Viz <http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=258>.

⁶ Z tohoto rodu pocházel pražský arcibiskup Antonín Petr Příchovský z Příchovic, 1707–1793, arcibiskup od roku 1763, budovatel arcibiskupského paláce na Hradčanech.

⁷ Synopse hry se nachází v Národní knihovně České republiky v Praze pod signaturou 52 A 40 č. 29.

tel sv. Gotharda byl v letech 1702–1738 přiřazen k Liboci (ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 359–360). Roku 1728 vyšel tiskem Raiskyho panegyrik *Unigenitus Verbi Filius in Sinu Unigeniti Gratia & Amore Genitus, D. Joannes Apostolus & Evangelista...* (*Jednorozený syn slova zrozený v nitru jednorozené milosti a lásky, božský Jan, apoštol a evangelista...*), přednesený na slavnostním shromáždění akademické obce Karlo-Ferdinandovy univerzity v klementinském chrámu sv. Salvátora.⁸

Roku 1730 se s P. Timotejem Raiskym setkáváme opět v Olomouci, tentokrát jako s repetitorem kanonického práva na zdejší teologické fakultě. V letech 1732–1736 pobýval pater Raisky v Praze, nejprve jako profesor poetiky klementinského gymnázia, nato jako profesor etiky a historie na Filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity, exhortátor, akademický kazatel, německý katecheta při novoměstském kostele sv. Voršily a prezes kongregace (zbožného bratrstva) posluchačů filozofické fakulty (ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 359–360). V Praze také, a to v profesním domě Tovaryšstva Ježíšova u sv. Mikuláše na Malé Straně, složil pater Raisky 2. února 1734 čtvero slavných slibů jezuitského profesora (FECHTNEROVÁ 1993: 340). Kromě dalšího teologického spisku⁹ publikoval P. T. Raisky roku 1736 historický přehled o třech stoletích dějin antického Říma, počínaje vládou Oktaviána Augusta (63 př. n. l. – 14 n. l.) a konče vládou císařů Diokleciána (239 n. 245 – 313) a Maximiána (250–310).¹⁰

Roku 1737 se pater Raisky vrátil do Olomouce, aby přednášel na zdejší teologické fakultě morální teologii a působil též jako examinátor a zpovědník. Následujících osm let prožil P. Timotej Raisky ve Slezsku. Nejprve byl na teologické fakultě vratislavské jezuitské univerzity – Leopoldiny profesorem kanonického práva, akademickým kazatelem, zpovědníkem, prezesem větší latinské kongregace a jako konzultor a „praefectus spiritualis“ byl poradcem řádových představených v duchovních záležitostech. Svou zběhlost v kanonickém právu prokázal P. T. Raisky publikováním dvou spisů – o církevním beneficiu a o elementech církevního práva.¹¹ V letech 1745–1746 pobýval pater Raisky jako vicerektor a admonitor (rektorův „napomínatel“) řádové rezidence v Otyni, přínáležející k jezuitské koleji v Lehnici. Následujícím působištěm P. Timotea Raiskyho byl pražský jezuitský konvikt, který jakožto regent po dvě léta řídil. Dne 26. října 1749 byl P. Timoteus Raisky promulgován rektorem koleje a škol Tovaryšstva

⁸ Vědecká knihovna v Olomouci, sign. 42.899–42.948, přív. 7.

⁹ *Cygneum Simeonis Canticum candidissimis filiorum manibus inter Sacerrimas magnae Matris ulnas. Praegae : Typis Universitatis Carolo-Ferd. in Collegio Soc. Jesu ad S. Clementem...* [1732.]

¹⁰ *Periodus historica, ab Octaviano Augusto usque ad Diocletianum et Maximilianum trium saeculorum cursu confecta...* Vědecká knihovna v Olomouci, sign. II 33 937.

¹¹ *Beneficium Ecclesiasticum In Concordata Germaniae, Annatas, Et Primas preces expensum, Adjunctis Ex Libris V. Decretalium Gregorii IX. Positionibus Juridico-Canonicis... Wratislaviae : typis Academici Collegii Soc. Jesu, [1739].* Moravská zemská knihovna Brno, sign. ST1-0923.311, přív. 2. – *Elementa Iuris Pontifici explicata, adducto casu & specie facti ad singulas regulas.*

Ježíšova v Hradci Králové a tento úřad zastával toliko do 12. února 1750, kdy byl povolán tehdejší představeným české provincie Tovaryšstva Ježíšova, P. Baltazarem Lindnerem (v roce 1749 rektorem jezuitské koleje a škol v Olomouci; srov. FIALA, J. 2007c), do Prahy, aby plnil povinnosti provinciálova socia (pomocníka) a konzultora fakulty (ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 359–360).

Dne 22. října 1752 instaloval pater ministr (ekonom) jezuitské koleje v Olomouci P. Timoteje Raiskyho do úřadu rektora jezuitské koleje a škol v Olomouci. Rektor Raisky se předně musel vyrovnávat s dalšími ingerencemi Marie Terezie do správy univerzit, v jejichž pozadí stál královnin osobní lékař Gerhard van Swieten (1700–1772). Krátce před Raiskyho příchodem do Olomouce byli dekretem ze 4. září 1752 zřízeni na filozofické a teologické fakultě tzv. studijní direktori, jež jmenovala sama panovnice. Direktori měli dohlížet na uskutečňování vládních reforem vysokého školství, řídili disputatione, cenzurovali univerzitní teze a vydávali vysvědčení; v úřední subordinaci zaujali direktori fakult druhé místo po rektorovi, tzn. před fakultními děkany, jejichž pravomoc byla omezena na hospodářské záležitosti, imatrikulace, svěcení svátků a akademickou jurisdikci (ZUBER 2003: 39–40). Do roku 1760 byli studijními direktory jmenováni jezuité – jako první P. Jakub Heinisch (rodák ze Křtin) do úřadu direktora filozofické fakulty a P. Filip Loserth (rodák z Fulneku) do úřadu direktora teologické fakulty. Současně byl zemský sudí František Michal Šubíř svobodný pán (baron) z Chobyně, jenž stál roku 1725 u zrodu olomoucké stavovské akademie, jmenován zeměpanským komisařem nad univerzitou s titulem superintendenta a neprodleně se pustil do sporů s rektorem Raiskym ohledně svých kompetencí. V témže roce 1752 byl ustanoven olomoucký biskup kardinál Ferdinand Julius hrabě Troyer z Troyersteinu protektorem univerzity s tím, že bude opatřovat zprávy a protokoly direktorů fakult svým komentářem a zasílat je prostřednictvím guberniálního úřadu v Brně k vídeňskému dvoru (ZUBER 2003: 39). Jak je patrné z diaria rektora Raiskyho, musel biskup 6. prosince 1752 řešit rektorovu stížnost, že superintendent Šubíř překročil ve svém úřadě „fines mandati (hranice mandátu)“ (DIARIUM: 35v); 13. května 1753 rektor zaznamenal do diaria, že baron Šubíř by chtěl vládnout celé univerzitě (DIARIUM: 43v). Po biskupově zákroku u vídeňského dvora bylo Šubířovi moravským zemským tribunálem sděleno, že se jeho pravomoci týkají toliko olomouckého jezuitského gymnázia (ZUBER 2003: 39).

Z diaria rektora Raiskyho dále plyne, že se do výuky na filozofické fakultě více prosazovala historie a geografie, a to zejména v přípravě šlechtických alumnů v konviktu. Dne 4. června 1753 examinovat geografii, dějiny a matematiku v jezuitském konviktu sám rektor Raisky, dbaje nařízení vídeňského dvora z 23. září 1752, že ke zkouškám musejí být zváni krajští hejtmani, na olomoucké univerzitě tedy hejtman kraje olomouckého a hejtman kraje přerovského, jenž sídlil v Olomouci. Oba hejtmani se vskutku do konviktu dostavili, požadovali však, aby jim byla jakožto reprezentantům vlády vykázána zvláštní místa. To však rektor odmítl, neboť podle jeho výkladu dotyčného nařízení postrádali oba úředníci statut císařských komisařů, a docílil tak, že následujícího roku krajští hejtmani pozvání na

„exercitia publica (veřejné zkoušky)“ ignorovali (DIARIUM: 43r–44v; FIALA – MLČÁK – ŽUREK 2002: 125). Dne 20. května 1754 byla hostům předvedeno vyučování šlechtičtí alumnů „ex architectura militari (z vojenského stavitelství)“ (DIARIUM: 58v), a 5. srpna 1754 rektor stoloval v semináři sv. Františka Xaverského s arcijáhnem Leopoldem Antonínem Podstatským hrabětem z Prusinovic, na jehož počest prezentovali dotyční alumní „exercitia nobilium (cvičení šlechticů)“ (DIARIUM: 62v).¹² Dne 2. srpna 1754 byly v univerzitním auditoriu prvně uskutečněny pokusy z experimentální fyziky, 17. listopadu téhož roku si moravský zemský hejtman Jindřich Kajetán svobodný pán (od roku 1759 hrabě) z Blümegenu cestou do Opavy prohlédl olomoucký matematický kabinet, kde mu direktor filozofické fakulty předvedl některé fyzikální experimenty. Naproti tomu je patrné, že postupující osvícenství neblaze působilo na zbožnost studentů – 21. srpna 1753 rektor Raisky zaznamenal, že v procesí na Svatý Kopeček byl nepatrný počet studentů a navíc nikdo nepředzpěvoval poutní písně; cestu k nápravě spařoval rektor v tom, že profesori gymnázia i univerzity budou účast na církevních ceremoniích více doporučovat (DIARIUM: 62v, 69v, 48v).

Od roku 1754 bylo studium práv v Olomouci okleštěno na soukromé kolegium, neopravňující absolventy k nastoupení do státních a zemských úřadů. Omezeny byly též promoce, jež se měly konat s odstupem několika let, zatímco výroční zkoušky byly ponechány s tím, že examinovaným na filozofické fakultě byly předkládány čtyři otázky z filozofie a shodný počet otázek z matematiky nebo z etiky (ZUBER 2003: 39–40). Pro týž rok disponujeme počty profesorů a studentů jezuitských škol v Olomouci. Na teologické fakultě působilo 10 profesorů, kteří vzdělávali 241 studentů bohosloví, akademickou obec filozofické fakulty tvořilo pět profesorů a 389 studentů, tři profesori práva školili 40 posluchačů jurisdikce; šest tříd gymnázia, které navštěvovalo 415 studujících, vedlo šest profesorů – celkem tedy na 24 univerzitních a gymnazijních učitelů připadalo 1085 studentů (FIALA – MLČÁK – ŽUREK 2002: 128).

Počátek září roku 1754 byl v Olomouci ve znamení druhé a poslední návštěvy panovnického páru – české a uherské královny Marie Terezie a jejího chotě, římskoněmeckého císaře Františka I. Lotrinského v Olomouci. Podle diářových záznamů rektora Raiskyho byla 4. září 1754 vztyčena na nádvoří jezuitské koleje (nyní Vojenského správního archivu na náměstí Republiky) před refektářem (jidelnou) čtyřpatrová triumfální brána, další „porta triumphalis“ okrášlila druhé kolejní nádvoří poblíž zdi kostela Panny Marie Sněžné. V kolejním refektáři bylo uchystáno jeviště (DIARIUM: 63r).

Císařští manželé uskutečnili cestu na Moravu po návštěvě Prahy; z 5. na 6. září přenocovali v Pardubicích, odpoledne 6. září se v Nových Zámcích u Litovle účastnili honu. Dorazili proto do Olomouce až kolem půl deváté večer, a to k hlavní bráně pevnosti, jež byla poté zvána branou Terezkou (je zachována

¹² Olomoucký a salcburský kanovník Leopold Antonín hrabě Podstatský z Prusinovic hostil jako děkan olomoucké kapituly od října do prosince 1774 rodinu salcburského hudebníka a hudebního skladatele Leopolda Mozarta, v roce 1776 byl rektorem C. k. univerzity v Olomouci (FIALA 1992).

dodnes jako významná památka pozdně barokního fortifikačního stavitelství), shodně byla přejmenována na bránu navazující Střední ulice (nyní ulice Pavelčáková). Kavalkáda zamířila slavnostně osvětlenými, ale z bezpečnostních důvodů liduprázdnými ulicemi k biskupskému paláci, kde císaři a jeho choť poskytl pohostinství olomoucký biskup kardinál Ferdinand Julius hrabě Troyer z Troyersteinu. Akademický senát s rektorem Raiským v čele se prezentoval na schodišti před vstupem do univerzitní budovy, zatímco osazenstvo jezuitské koleje utvořilo špalír podél průčelí kolejní budovy.

V sobotu 7. září 1754 přijala Marie Terezie po ranní mši u hrobu Jana Sarkan-dra v kostele Panny Marie na Předhradí (na dnešním nám. Republiky; kostel byl roku 1784 odsvěcen a roku 1839 zbořen) během audience o deváté hodině rektora P. Timoteje Raiskyho a regenta jezuitského konviktu P. Františka Fressela, kteří panovníci předali synopsi zítřejšího představení v refektáři jezuitské koleje, tištěnou na hedvábí, za což jim Její Veličenstvo milostivě nabídlo svou ruku k políbení. Císařští manželé byli pak zaměstnáni obhlídkou olomouckých fortifikací, vojenského ležení a přihlížením vojenským manévřům. Navečer se v biskupském paláci konalo dvorní souper.

Nedělní dopoledne 8. září 1754 strávil František I. Lotrinský s prezidentem moravské zemské reprezentace a komory Jindřichem Kajetánem svobodným pánem z Blümegenu a s početnou generalitou na Svatém Kopečku, kde se v poutním chrámu Navštívení Panny Marie zúčastnil dvou bohoslužeb celebrowaných třemi premonstrátskými opaty – hradiským, zábrdovickým a novoříšským. Marie Terezie poobědvala po mši v dómu sv. Václava, kterou sloužil biskup kardinál Troyer, v rezidenci kapitulního děkana Karla Ignáce hraběte Egkha (nyní sídlo Arcidiecézního muzea na Václavském náměstí). O třetí hodině odpolední se do jezuitské koleje dostavila čestná vojenská stráž a dvorní dámy, císařský kočár však předjel ke vstupu do kolejní budovy, před nímž utvořili jezuitští patres a 28 jinochů s planoucími pochodněmi špalír, až o tři čtvrti na sedm. Rektor Raiský oslovil vznešené návštěvníky krátkou orací a provázel je do vyzdobeného refektáře, již zaplněného šlechtou, duchovenstvem a místní honorací. Když dozněla uvítací „symphonia“, vystoupili na provizorním jevišti univerzitní studenti se zdravicemi pronesenými v osmi jazycích – latinsky, hebrejsky, řecky, italsky, německy, česky, francouzsky a maďarsky, nato se v rychlém spádu střídaly alegorické výstupy a šlechtická cvičení. Marie Terezie totiž nechtěla setrvat v koleji a konviktu déle než jednu hodinu, jenže monarcha byl stržen představením do té míry, že zvolal: „Sinantur absolvere totum, excellenter faciunt! (Nechť je provedeno vše, výtečně si počínají!)“ Císaři se nejvíce líbily ukázky z matematiky a vojenského stavitelství, neboť studenti nejenže předkládali již hotové plány, ale také je hbitě před publikem rýsovali, a na otázky z fortifikačního umění odpovídali německy a francouzsky tak dokonale, že panovník sám dal znamení k bouřlivému aplausu; vůči účinkujícím i jejich učitelům neskrblil chválou a dovolil jim, aby mu políbili ruku. Poté se císařští manželé obeznámili s kolejní knihovnou a jezuitským konviktem, přičemž nahlédli i do konviktních ložnic. O deváté hodině večerní byla vizita ukončena, rektor doprovodil

Veličenstva ke kočáru, rozloučil se s císařem políbením ruky a byl královnou pozván k její ranní audienci v pondělí 9. září.

Během této audience, trvající půl hodiny, se Marie Terezie dotazovala rektora T. Raiskyho na činnost jezuitské koleje a univerzity, ocenila představení i péči, kterou Tovaryšstvo Ježíšovo věnuje vzdělávání mládeže, a dovolila, aby jí Jeho Magnificence při rozloučení políbila ruku. O deváté hodině dopolední byl již celý císařský dvůr přítomen na mši v chrámu sv. Mořice a nato při svěcení pamětního a morového sloupu Nejsvětější Trojice na Horním náměstí. Oběd pro Veličenstva tentokrát uspořádal opat premonstrátského konventu na Hradisku Pavel Ferdinand Václavík a po tabuli byla sehraána opera dómského kapelníka Josefa Gureckého *In laudem Maiestatum (Ke chvále Majestátu)*; po páté hodině odpolední se František I. Lotrinský věnoval opět inspekci vojenského ležení (DIARIUM: 64v–66r; PRUCEK 1999: 24–30, PRUCEK 2004: 128–129).

Dopoledne 10. září 1754 kolem půl deváté císařská kavalkáda Olomouc opus-tila a zamířila do Holíče, kde majitel zdejšího zámku, princ Josef ze Sachsen-Hildburghausenu, uspořádal pro císařský dvůr čtyři dny trvající slavnosti s koncerty a divadlem. Marie Terezie byla Holíčí tak okouzlena, že v následujícím roce panství od prince za 400 tisíc zlatých koupila jakožto dar pro svého vroucně milovaného manžela a otce svých šestnácti dětí (FIALA – MLČÁK – ŽUREK 2002: 127–129).

Panovnická přízeň, kterou si rektor Raisky získal během návštěvy císařských manželů v Olomouci, se osvědčila na počátku roku 1755, kdy olomoucká univerzita nedbala vládního nařízení konat promoční akty v odstupu několika let a promovala na doktory teologie čtyři příslušníky premonstrátského konventu na Hradisku. Nejvyšší kancléř Jan Karel hrabě Chotek se proto rozhodl udělené akademické grady zrušit a povolal z tohoto důvodu patera Raiskyho 6. ledna 1755 do Vídně. Rektorovi se ale podařilo při audienci u Marie Terezie kancléřův záměr, jehož uskutečnění by olomoucké vysoké učení nemálo pohanilo, zvrátit, navíc 11. února 1755 rektor ke své velké radosti obdržel císařský reskript zamítající podíl hradiských doktorů teologie na činnosti univerzity, o nějž usilovali (DIARIUM: 72v).

Dne 25. září 1755 se konalo na zámku v Čejkovicích, rezidenci olomouckých jezuitů, setkání hodnostářů české jezuitské provincie, jehož se kromě rektora olomoucké jezuitské koleje a škol P. Timoteje Raiskyho a profesora církevního řečnictví na teologické fakultě v Olomouci P. Josefa Wenera účastnili český jezuitský provinciál P. Baltazar Lindner (v roce 1749 rektor koleje a škol Tovaryšstva Ježíšova v Olomouci – viz FIALA 2007c), rektor jezuitské koleje u sv. Klimenta na Starém Městě Pražském P. Jan Klausal (rektor koleje a škol TJ v Olomouci v letech 1740–1743; FIALA 2007b) a direktor pražské filozofické fakulty P. Josef Stepling (přední řádový matematik, fyzik, astronom a meteorolog; FIALA 2007a) a rektor jezuitské koleje, noviciátu a gymnázia v Brně P. Bernard Weber (proslulý kazatel, v letech 1752 a 1754 rektor Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze; ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 500–501), kteří se v Čejkovicích zastavili cestou do Vídně. O měsíc později, 28. října 1755, navštívil pater Raisky

společně s paterem Steplingem olomouckého biskupa kardinála Ferdinanda Julia hraběte Troyera z Troyersteinu, jenž oběma jezuitům sdělil, že „Augustissima optime contentam esse cum nostra universitatis (císařovna je s olomouckou univerzitou nanejvýš spokojena)“ (DIARIUM: 80r, 81r). Poznamenejme ještě, že téhož roku nechal P. Timotej Raisky vytisknout v Olomouci svůj poslední známý spis – mariánský traktát nazvaný *Maria, ab ternis patris filia... (Marie, dcera trojího otce...)*.¹³

Dne 16. května 1756 P. Timotej Raisky ukončil své rektorské působení v Olomouci a odebral se do Prahy, kde se 6. června téhož roku ujal úřadu představeného české provincie Tovaryšstva Ježíšova. Byl tudíž českým jezuitským provinciálem v těžkých letech třetí a poslední slezské války, odehrávající se v rámci globální války sedmileté (viz zejména STELLNER 2000). Válečné akce totiž probíhaly nejen v Evropě, ale mezi Anglií a Francií též v zámoří v jejich koloniálních državách, a to zejména v Kanadě. Obě mocnosti vstoupily do válečného stavu 18. května 1756, což dalo sedmileté válce počátek. Dne 29. srpna 1756 vpadli Prusové do Saska, 17. září téhož roku vyrazily pruské jednotky z Kladska k Náchodu, a vstoupily tak prvně na české území, 1. října se odehrála bitva u Lovosic, v níž utrpěl porážku rakouský polní maršálek Maxmilián Ulysses hrabě Browne de Camus. Příštího jara byl maršálek Browne donucen k ústupu před armádou pruského krále Fridricha II. do Velvar a k Tuchoměřicům, zatímco pruský generál polní maršál Kurt hrabě von Schwerin obešel pevnost Hradec Králové a stejně jako jeho panovník táhl k Praze. Dne 6. května 1757 se mezi Kyjemi a Hostivaří u obce Štěrboholy rozpoutala bitva, do níž se Fridrichovi II. příliš nechtělo, leč hrabě von Schwerin krále přesvědčil úsvodem „Frische Eier, gute Eier“ („Čerstvá vejce, dobrá vejce“). Když se pak generál polní maršál Schwerin vrhl osobně do útoku, třímaje praporek svého regimentu, urazil mu kartáčový náboj půlku hlavy a čtyřmi kulkami byl zasažen do hrudi a břicha. Zatímco rakouský vrchní velitel Karel Lotrinský, bratr císaře Františka I. Lotrinského, na bojišti omdlel a byl odvezen do Prahy, rakouskému polnímu maršálkovi hraběti Brownovi utrhla dělová koule ruku. Na následky svého zranění jedenapadesátiletý Browne po sedmi týdnech utrpení zemřel a byl pohřben v kostele sv. Josefa na Novém Městě Pražském (nyní nám. Republiky), kde mu jeho synové zřídili skvostný náhrobek ze sliveneckého mramoru, dodnes dochovaný. Rakouská armáda v zájmu své záchrany vyklidila bojiště ustupujíc do Prahy a k Benešovu; Prusové nato umístili na vrchu Vítkově (nynějším Žižkově) a ve Střešovicích těžkou artilerii (jak dosvědčuje několik pomístních názvů Na Bateriích). O půlnoci 25. května 1757 bylo zahájeno ostřelování Prahy, přičemž hned první pruská koule zasáhla katedrálu sv. Víta. Na město pak bylo podle soudobého německy zveršovaného zpravodajství, vydaného pražským tiskařem Karlem Josefem Jaurlichem, vypáleno 68 715 projektilů, zatímco v časopisu *Květy* z roku 1847 se

¹³ Podle F. M. Pelcla (PELCL 1786: 201) složil P. Timotej Raisky básnickou skladbu o Panně Marii Svatohorské (*Poema de B. V. Maria Sacromonatana in Bohemia*), v dostupných bibliografických pramenech se však toto Raiskyho dílo neuvádí.

udává 81 439 pruských pum, koulí a kartáčů (NOVOTNÝ 2003: 231). Po 6. červnu 1757 střelba slábla, poněvadž obléhatelé byli nuceni čelit rakouskému polnímu maršálkovi Leopoldu hraběti Daunovi, jenž se s 35 tisíci pěšáky, 19 tisíci jezdci a 154 děly blížil od Čáslavi na pomoc Praze. V bitvě u Kolína 18. června 1757 Daun uštědřil pruskému panovníkovi Fridrichu II., disponujícímu toliko 21 tisíci pěšáky, 14 tisíci jezdci a 90 děly, krutou porážku a donutil pruského monarchu spolu s jeho armádou k bezhlavému útěku z bitevního pole. Večer 19. června pruské bombardování Prahy ustalo a nazítří Prusové rychle vyklidili své pozice, ale činili tak s vyhrávajícími vojenskými hudbami, přičemž v Tuchoměřicích získali zpět svá děla, Rakušany včas neodvezená. Rakouský polní maršálek Daun tak připravil pruského krále Fridricha II., úhlavního nepřitele římskoněmeckého císaře Františka I. Lotrinského a jeho choti, české a uherské královny Marie Terezie, a jakožto protestanta též odpůrce římskokatolické víry, o pověst neporazitelného válečníka.

Český jezuitský provinciál P. Timotej Raisky se bezpochyby z celého srdce modlil za záchranu Prahy při ústupu Rakušanů z bitvy u Štěrbohol, jakož i při pruském „bombardement“ české metropole. Provinciálovy modlitby byly na nebesích vyslyšeny, a tak se dne 24. června 1757 mohl podílet na slavnostním *Te Deum*, zpívaném ve všech pražských kostelích na znamení díky a vděčnosti za triumf rakouských zbraní v bitvě u Kolína. Praha pak až do revoluce roku 1848 zažívala léta míru, neboť další boje sedmileté války i válečných konfliktů následujících se odbývaly dále od jejích hradeb.

V úřadě představeného české provincie Tovaryšstva Ježíšova setrval P. Timotej Raisky do 7. února 1760, poté byl svým nástupcem P. Josefem Wissingerem jmenován konzultorem provincie a rektorem jezuitské koleje u sv. Klimenta na Starém Městě Pražském (ČORNEJOVÁ – FECHTNEROVÁ 1986: 501). Z toho titulu též oznamoval řadovým spolubratřím smrt proslulého misionáře P. Antonína Koniáše, S.J., narozeného v Praze 13. února 1691 a zemřelého v Klementinu 27. října 1761 na mrtvici.¹⁴

Sedmiletá válka, k jejímž vítězům náležela Velká Británie s Hanoverskem a Portugalskem, Rusko a Prusko, zatímco mezi poraženými se ocitly Francie, Rakousko, Sasko spojené personální unií s Polskem a Švédsko, byla ukončena mírem uzavřeným na loveckém zámečku Hubertusburgu poblíž Drážďan dne 15. února 1763. To již nebyl P. Timotej Raisky mezi živými – smrt ho zastihla na Novém Městě Pražském v jezuitské koleji u sv. Klimenta, kterou jakožto rektor spravoval, dne 3. června 1761.

¹⁴ Vedle tohoto tištěného úmrtního oznámení se dochovalo obsáhlé rukopisné elogium P. Antonína Koniáše. V odiozní monografii P. Bílého (BÍLÝ 1996). Viz Svatoš, M.: O P. Antonínu Koniášovi, S. J. a doc. PhDr. JUDr. Jiřím Bílém, CSc., to jest: O práci misionářově v 18. století a práci historikově ve 20. století, *Listy filologické* CXIX, 1996, č. 1–4, s. 178–202; týž: Velká vědecká loupež, *Dějiny a současnost*, 2002, č. 4, s. 56–57) jsou passim otištěny fragmenty českého překladu tohoto Koniášova latinského elogia bez náležité citace (Svatoš 2002: s. 33–51).

PRAMENY

DIARIUM

Diarium Rectoris inchoatum à 1° Augusti Ao 1751, Moravský zemský archiv v Brně, fond E 28 – Jezuité Olomouc, sign. II/9

LITERATURA

BÍLÝ, Jiří Libor

1996 *Jezuita Antonín Koniáš: osobnost a doba* (Praha: Vyšehrad)

BOBKOVÁ-VALENTOVÁ, Kateřina

2006 *Každodenní život učitele a žáka jezuitského gymnázia* (Praha: Karolinum)

ČORNEJOVÁ Ivana – FECHTNEROVÁ, Anna

1986 *Životopisný slovník pražské univerzity. Filozofická a teologická fakulta 1654–1773* (Praha: Univerzita Karlova)

FECHTNEROVÁ, Anna

1993 *Rektoři kolejí Tovaryšstva Ježíšova v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. SV: II: Morava, Slezsko (Praha: Národní knihovna)

FIALA, Jiří

1992 *Mozart in Olmütz* (Olomouc)

2007a *Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860*, 48. PETER (Petr) Georgius (Jiří), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 29. 1. 1679 Lošov u Olomouce – † 7. 9. 1749 Jičín), rektor od 10. 2. 1737 do 25. 5. 1740; *Žurnál UP* 17, č. 3, 5. 10. 2007, s. 7

2007b *Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860*, 49. KLAUSAL (Klouzal) Joannes (Jan), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 3. 5. 1687 Velvary – † 15. 9. 1768 Praha), rektor od 29. 5. 1740 do 10. 10. 1743; *Žurnál UP* 17, č. 5, 19. 10. 2007, s. 7, č. 6, 26. 10. 2007, s. 6

2007c *Rektoři olomoucké univerzity v letech 1573–1860*, 52. LINDNER Balthasar (Baltazar), S.J., Phil. Dr., Theol. Dr. (* 9. 1. 1702 Paczków v Horním Slezsku – † 3. 5. 1768 Řím), rektor od 5. 1. 1749 do 19. 10. 1749; *Žurnál UP* 17, č. 10, 23. 11. 2007, s. 9

FIALA, Jiří – MLČÁK, Leoš – ŽUREK, Karel a kol.

2002 *Jezuitský konvikt – Sídllo uměnovědného centra Uměleckého centra Univerzity Palackého v Olomouci* (Olomouc: Univerzita Palackého)

NOVOTNÝ, Antonín

2003 *Zle, matičko, zle čili Praha 1741–1757*. Kniha první (Praha: Nakladatelství Bystrov a synové)

OSN

1904 *Ottův Slovník naučný*. Sv. XXI (Praha: J. Otto)

PELCL, František Martin

1786 *Böhmische, mährische und schlesische Gelehrte und Schriftsteller aus dem Orden der Jesuiten von Anfang der Gesellschaft bis auf Gegenwärtige Zeit* (Prag: Im Verlag des Verfassers)

PRUCEK, Josef

1999 *Šest kapitol z dějin kláštera Hradiska* (Olomouc: Danal)

2004 *Diáře rektorů olomoucké koleje a univerzity; Střední Morava, vlastivědná revue* 19, s. 126–132 (Olomouc: Memoria)

STELLNER, František

2000 *Sedmiletá válka v Evropě* (Praha: Libri)

SVATOŠ, Martin

1996 O P. Antonínu Koniášovi, S. J. a doc. PhDr. Jiřím Bílém, CSc. to jest: O práci misionářově v 18. století a práci historikově ve 20. století; *Listy filologické* CXIX, 1996, č. 1–4, s. 178–202

2002 *Velká vědecká loupež; Dějiny a současnost. Kulturně historická revue* XXIV, 2002, č. 4., s. 56–57

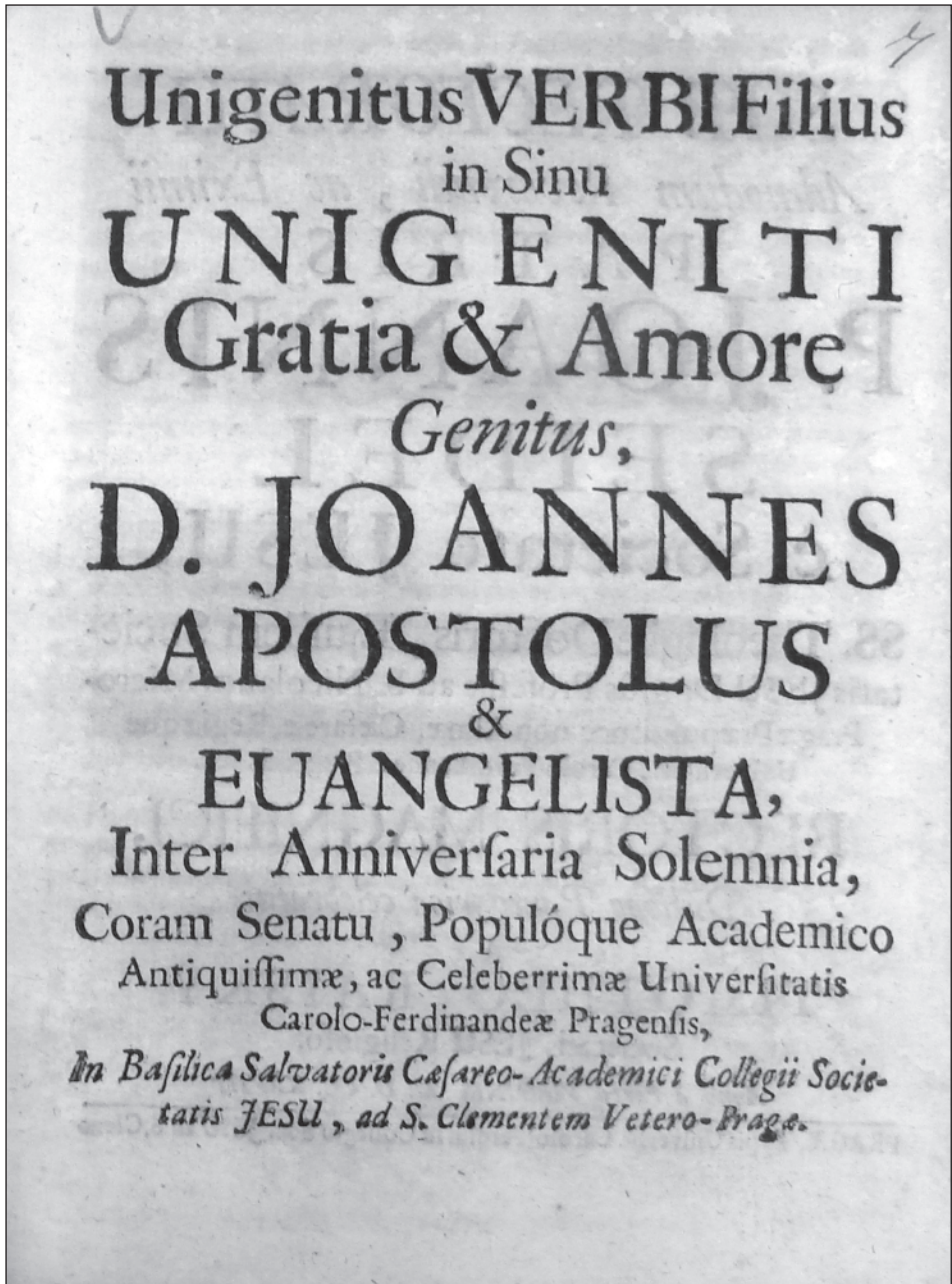
ZUBER, Rudolf

2003 *Osudy moravské církve v 18. století* (II) (Olomouc: Maticе cyrilometodějská)

P. TIMOTHEUS RAISKY, S. J. Rektor der Olmützer Universität und tschechischer Jesuitenprovinzial

Zu den bedeutenden Persönlichkeiten der tschechischen Provinz der Gesellschaft Jesu gehört P. Timotheus Raisky, der dem bisher existierenden tschechischen Adelsgeschlecht der Raisky von Dubnice abstammt. Er wurde am 18. Dezember 1700 in Steinwasser (Kamenná Voda) bei Brüx geboren (die Gemeinde ist Mitte der 70-er Jahre des 20. Jahrhunderts infolge des Braunkohlentagebaus untergegangen). Während des Studiums am Jesuitengymnasium in Klattau trat er am 6. Januar 1716 dem Jesuitenorden bei, und nach Absolvierung des Noviziats in Brünn wirkte er in Glatz als Lehrer an dem hiesigen Jesuitengymnasium. In den Jahren 1719–1721 studierte T. Raisky an der philosophischen Fakultät der Jesuitenuniversität in Olmütz, danach unterrichtete er am Jesuitengymnasium in Jitschin, auf der Kleinseite in Prag, am Prager Klementinum und in Brünn, und in den Jahren 1726–1729 studierte er an der Theologischen Fakultät der Karl-Ferdinand-Universität in Prag. Im Jahre 1730 wirkte P. Timotheus Raisky als Repetitor des kanonischen Rechts an der theologischen Fakultät in Olmütz, in den folgenden Jahren u. a. als Professor für Ethik und Geschichte an der philosophischen Fakultät in Prag. Im Hause der Professoren der Gesellschaft Jesu beim hl. Nikolaus in Prag auf der Kleinseite legte er am 2. Februar 1734 vier feierliche Gelöbnisse des Jesuitenprofesses ab, und im Jahre 1736 druckte die Klementiner Buchdruckerei das bedeutendste Werk Raiskys – die *Periodus historica, ab Octaviano Augusto usque ad Deocletianum et Maximilianum trium saeculorum carsu confecta ...* (*Der historische Abschnitt der im Strom verfloßenen drei Jahrhunderte vom Octavian Augustus bis Diocletian und Maximilian ...*). Im darauf folgenden Jahr hielt P. Timotheus Raisky an der theologischen Fakultät in Olmütz Vorlesungen über moralische Theologie, in den Jahren 1738–1746 wirkte er an den Jesuitenschulen in Schlesien. Zwei Jahre lang leitete er das Prager Jesuitenkonvikt, kurze Zeit stand er als Rektor an der Spitze des Jesuitenorden in Königgratz und in den Jahren 1750–1752 bekleidete er das Amt des Famulus' des Vorstehers der tschechischen jesuitischen Provinz. Vom 22. Oktober 1752 bis zum 16. Mai 1756 bekleidete P. Timotheus Raisky das Amt des Rektors des Jesuitenordens und der Jesuitenschulen in Olmütz.

Einerseits war er gezwungen, den wachsenden staatlichen Ingerenzen im Jesuitischen Schulwesen standzuhalten, andererseits gewann er Anfang September 1754 in Olmütz die Gunst der tschechischen und ungarischen Königin Maria Theresia und ihres Gatten, des deutschrömischen Kaisers Franz I. von Lothringen während deren Besuches. Den Höhepunkt seiner Ordenskarriere erreichte P. Thimotheus Raisky als Vorsteher der tschechischen Provinz der Gesellschaft Jesu (6. Juni 1756 – 7. Februar 1760). In diesem Rang erlebte er die ersten Jahre des Siebenjährigen Kriegs, vor allem den preußischen Beschuß Prags in der Zeit vom 25. Mai bis 19. Juni 1757. Den letzten Zeitabschnitt seines Lebens verbrachte P. Thimotheus Raisky im Prager Klementinum als Rektor dieses Jesuitencolleges, wo er am 3. Juni 1761 starb.

1-2

Titulní list tisku panegyriku Timotea Raiskyho Unigenitus Verbi Filius in Sinu Unigeniti Gratia & Amore Genitus, D. Joannes Apostolus & Euangelista... (Jednorozený syn slova zrozený v nitru jednorozené milosti a lásky, božský Jan, apoštol a evangelista...), vydaného v Praze roku 1728.

Vědecká knihovna v Olomouci, sign. 42 778-42 799, přív. 7.

SUB RECTORATU
Admodum Reverendi, ac Eximii
PATRIS
P. JOANNIS
SEIDEL
 è Societate JESU,
 SS. Theologiæ Doctoris, Ejusdem Socie-
 tatis JESU Domûs Professæ ad S. Nicolaum Micro-
 Pragæ Præpositi; nec non Almæ, Cæsareæ, Regiæque
 Universitatis Carolo-Ferdinandæ Pragensis p. r.
RECTORIS MAGNIFICI,
 42782 *Dictione Panegyrica celebratus*
 A
TIMOTHEO RAISKY
 Societatis JESU Religioso.
Annò à Partu VIRGINIS M. D. CC. XXVIII.
 PRAGÆ, Typis Univerfit. Carolo-Ferdin. in Collegio Soc. JESU ad S. Clem.

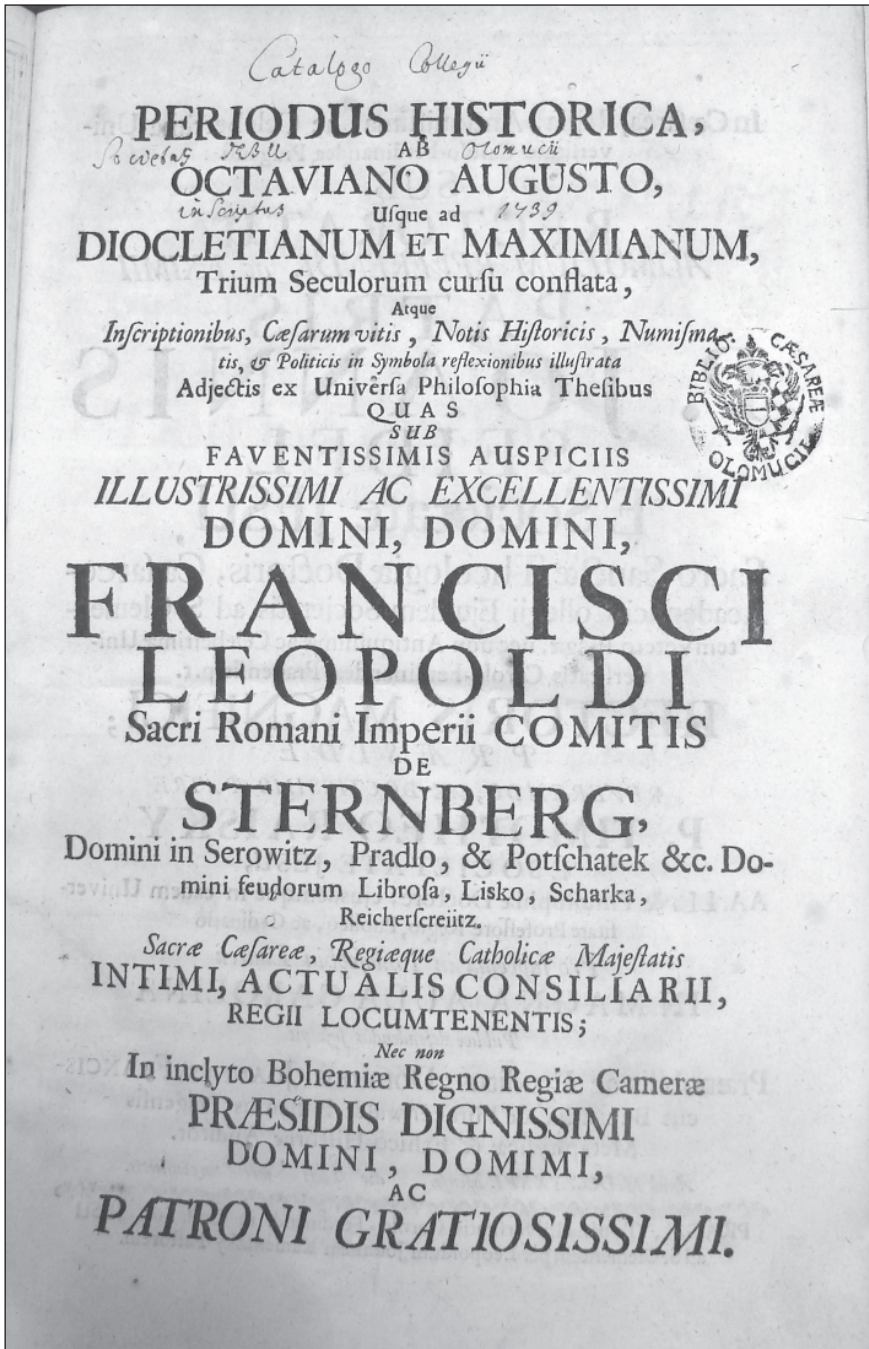

3

Dedikační mědirytina, zhotovená rytcem Antonínem Birckhartem podle kresby Václava Vavřince Reinera, náležejícího k nejvýznamnějším českým malířům vrcholného baroka, pro historický spis P. Timoteje Raiskyho Periodus historica, ab Octaviano Augusto usque ad Diocletianum et Maximili-

anum trium saeculorum cursu confecta... (Historické období od Oktaviána Augusta po Diokleciána a Maximiliána, uplynulší tokem tří století...). *Spis foliového formátu, čítající [8]+180+[10]+[47] stran se 46 celostranovými fiktivními portréty římských císařů a s vyobrazeními mincí ražených za jejich vlády, byl vytištěn roku 1736 v klementinské tiskárně faktorem Leopoldem Janem Kamenickým. Jak to bývalo tehdy obvyklé, teze spisu veřejně obhajoval ke svému doktorátu z filozofie Raiskyho žák Jan František Březina z Pürckenwaldtu, posluchač metafyziky, etiky a historie na Filozofické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze. – Defendent je se svým rodovým znakem, v jehož poli se ukazuje divý muž stojící vedle stromu, vyobrazen na dedikační mědirytně vlevo dole; pišící okřídlená ženská postava představuje Historii, bok sedadla je dekorován vavřínovým věncem, odznakem římských císařů. Vlevo nahoře je v oválné kartuši umístěn portrét defendentova patrona, Františka Leopolda hraběte ze Šternberka, prezidenta české královské komory, jemuž je spis dedikován, vedle kartuše se nalézá šternberský rodový erb – osmicípá hvězda, ovinutý řetězem rádu Zlatého rouna. Devatero šternberských hvězd se též nachází mezi vrcholem hory (něm. Sternberg – hvězdná hora) a letící habsburskou orlicí. Vznášející se ženská postava s žezlem a vševídicím okem je personifikací Moudrosti (Sapientia). Orientální polní stan při pravém okraji rytiny upomíná na šternberskou rodovou legendu o vítězství Jaroslava ze Šternberka nad Tatary u Olomouce roku 1241. Mužská postava vpravo dole zpodobuje Čas (Chronos), jak plyne z jejich atributů – hada s šestcípou hvězdou, stočeného do kruhu a požírajícího vlastní ocas (Uroboros – symbol věčnosti, nesmrtelnosti a nekonečna) a přesýpacích hodin, na zemi ležící kosa je atributem Smrti. Vpravo dole leží válečné trofeje – hrot kopí, dvě dělové koule a šípovitý hrot nástrahy proti jízďe. Vědecká knihovna v Olomouci, sign. II 33 937.*

II 33937

In Cæsarea, Regia, Antiquissima, ac Celeberrima Uni-
 versitate Carolo-Ferdinandea Pragensi

SUB
 RECTORATU
 ADMODUM REVERENDI, ac EXIMII
 PATRIS
P. JOANNIS
SEIDEL
 E Societate JESU,

Sacro-Sanctæ Theologiæ Doctoris, Cæsareo-
 Academici Collegii Ejusdem Societatis ad S. Clemen-
 tem Vetero-Pragæ, nec non Antiquissimæ ac Celeberrimæ Uni-
 versitatis Carolo-Ferdinandæ Pragensis p. t.

RECTORIS MAGNIFICI;
 PRÆSIDE
 REVERENDO, AC DOCTISSIMO PATRE
P. TIMOTHEO RAISKY
 E SOCIETATE JESU,
 AA. LL. & Philosophiæ Doctore, ejusdemque in eadem Univer-
 sitate Professore Regio, Publico, ac Ordinario
Pro suprema in Philosophia Laurea
IN MAGNA AULA CAROLINA
Publicè defendendas suscepit

Prænobilis ac Eruditus Dominus JOANNES FRANCIS-
 cus BRZEZINA de Pürckenwaldt Bohemus Pragensis
 Metaphysicæ & Ethico-Historiæ Auditor.

Annò M. DCC. XXXVI. Mense die horis meridiem consuetis.

PRAGÆ, Typis Universitatis Carolo-Ferdinand. in Coll. Soc. JESU
 ad S. Clementem per Leopoldum Joannem Kamenizky Factorem.

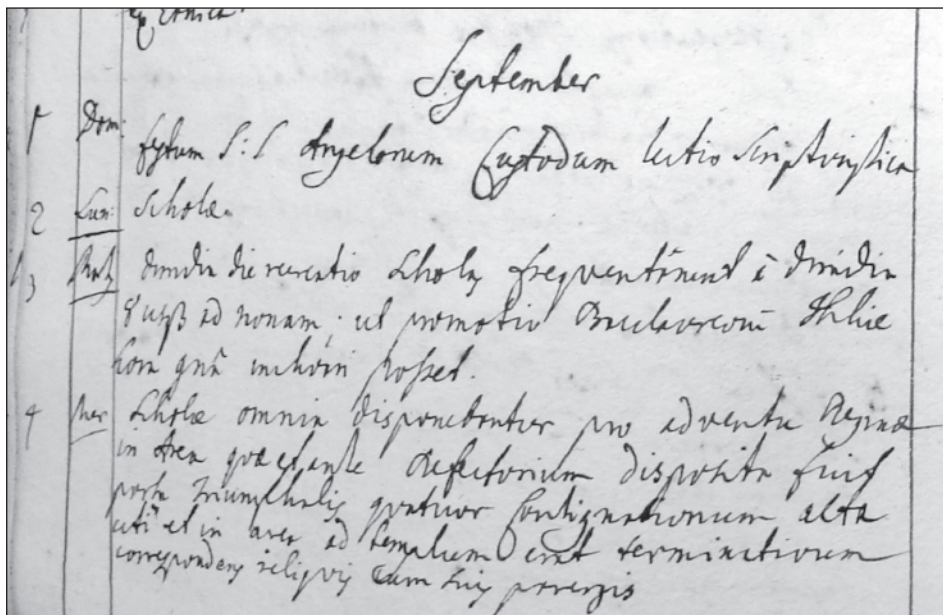
6

Areál jezuitských budov v Olomouci („Jesuitenviertel“) při olomouckých hradbách na plánu výstavby olomoucké tereziánské pevnosti z druhé poloviny 40. let 18. století. Shora dolů: jezuitská kolej s domácí kaplí (nyní objekt Vojenského správního archivu na nám. Republiky), kostel Panny Marie Sněžné (17), Nová věž (18; demolovaná v roce 1784), budova jezuitských škol – gymnázia a univerzity (nyní rekonstruovaná pro potřeby depozitářů Vlastivědného muzea v Olomouci), Nový a Starý konvikt s vloženou oválnou kaplí Božího Těla (nyní objekt Uměnovědného centra Univerzity Palackého v Univerzitní ulici), seminář sv. Františka Xaverského (20; nyní budova Cyrilometodějské teologické fakulty UP), stará městská zbrojnice (21; v místech budovy někdejší školy Na Hradě, nyní ve vlastnictví UP), kaple Jana Sarkandra v bývalé městské věznici (22; v místech nynější novobarokní kaple sv. Jana Sarkandra se zachovanou podzemní mučírnou a skřipcem). Vlastivědné muzeum v Olomouci.

15 Dom Dom: Palmarum. omnia consueta.
 16 Luna Scholae. A meridie productis melodramatis duravit tribus horis ad omnem satis factionem et consolationem omnium praesentium, ad erant tam de Statu Clericali, Politico quam Militari, quot quot adesse poterant. Multis lacrymis excessit hoc actio. ob copiosos affectus in hac contentos Thema erat: Augustinus conversus.

7

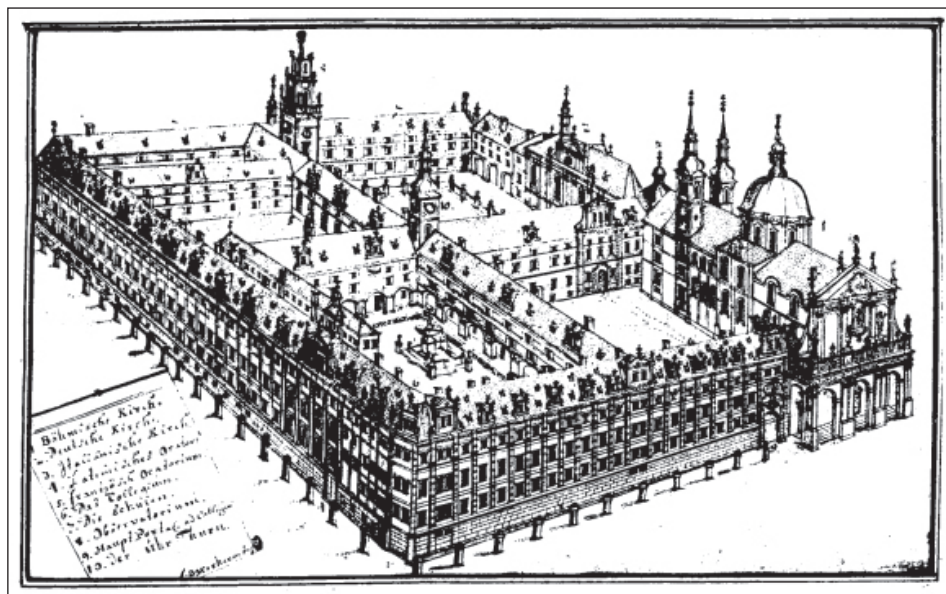
Záznam v diariu rektora olomoucké jezuitské koleje a škol P. Timoteje Raiskyho ze dne 16. dubna 1753: 15 / Dom / Dom: Palmarum. omnia consueta. 16 / Luna / A meridie productio melodramatis duravit tribus horis ad omnem satis factionem et consolationem omnium praesentium, ad erant tam de Statu Clericali, Politico, quam Militari, quot quot adesse poterant. Multis lacrymis excessit hoc actio. ob copiosos affectus in hac contentos Thema erat: Augustinus conversus. (15. neděle. Květná neděle. Vše obvyklé. 16. [den] Luny [tj. pondělí]. Dopoledne trvalo představení melodramatu tři hodiny k obecnému uspokojení a potěšení četných přítomných; byli přítomni [hosté] jak ze stavu duchovního a politického, tak vojenského, kteříkoli přítomni být mohli. Tato hra pohnula k mnohým slzám. Pro hojná povzbuzení v tom obsažená bylo [zvoleno] téma: Obrácený Augustin [tj. obrácení církevního otce sv. Augustina, 354–430, jenž byl získán pro křesťanskou víru sv. Ambrožem a jím v Miláně roku 387 pokřtěn i se svým synem Aeodatem]). Moravský zemský archiv v Brně, fond E 28 Jezuité Olomouc, sign. Knihy II/9, fol. 41 r.

8

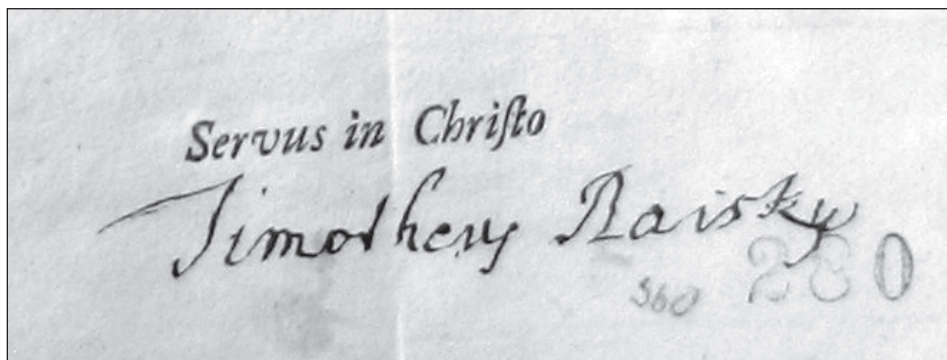
Záznamy v diariu rektora jezuitské koleje a škol v Olomouci P. Timoteje Raiskyho od 1. září do 4. září 1754: „September 1 / Dom / Festum S. S. Angelorum Custodum Lectio scripturistica / 2 / Lun: / Scholæ / 3 / Martij / dimidia die recreatio Scholæ frequentarunt è dimidia 8 usque, ad nonam; ut promotio Baccalaureorū Phlice hora qn' à posset. / 4 / Mer / Scholæ omnia disponebantur pro adventu Regina in Area qua est ante Refectorium disposita fuit porta triumphalis quatuor Contignationum alta uti et in area ad templum erat terminationem correspondens reliquis cum hujus porreis

(Září. 1. neděle. Svátek sv. Andělů Strážných. Lekce z Písma sv. 2. [den] Luny [tj. pondělí]. Vyučování. 3. Martův [den, tj. úterý]. Půl dne zotavené. Vyučování se konalo od půl osmé do deváté [hodiny], aby se mohla konat o hodině páté promoce bakalářů filozofie. 4. Merkurův [den, tj. středa]. Veškeré školy byly uspořádány pro příjezd královny. Na nádvoří, které je před refektářem, byla umístěna triumfální brána vysoká čtyři poschodí, jakož i na nádvoří u kostela byla [vybudována brána] odpovídající provedením předešlé [bráně], se třemi doplňky.“ Moravský zemský archiv v Brně, fond E 28 Jezuité Olomouc, sign. Knihy II/9, fol. 63r.

9

Komplex koleje a škol Tovaryšstva Ježíšova u sv. Klimenta (Klementinum) na Starém Městě Pražském. Kresba Friedricha Bernharda Wenera asi ze 30. let 18. století. – Kolem roku 1752 zamýšlel F. B. Werner vydat topografii Čech a Moravy s 276 vyobrazeními; originály těchto vyobrazení byly zničeny během 2. světové války, zachovaly se však fotokopie pořizené roku 1942. Kresba Klementina z axiometrického pohledu (na fol. 2 dotyčného souboru fotokopii) usiluje o detailní zachycení jednotlivých budov bez ohledu na jejich perspektivní zkreslení.

10

„Služebník v Kristu Timotheus Raisky“ – podpis rektora klementinské koleje Tovaryšstva Ježíšova na Starém Městě Pražském, P. Timoteje Raiskyho, na tištěném oznámení o úmrtí P. Antoina Koniáše, S.J., na mrtvici v klementinské koleji dne 27. října 1760. Moravský zemský archiv v Brně, fond G 12, Cerroni II, č. 345, fol. 569r.